

Amoris laetitia: magisteri, pluralitat pràctica i disens

Dc, 22/03/2017 per Catalunya Religió

(Salvador Pié- Publicat a *L'Osservatore Romano*) En el moment present i particularment davant l'Exhortació Apostòlica *Amoris laetitia* (AL), que recull els sínodes de bisbes sobre la família del 2014 i 2015, han sorgit algunes [veus públiques](#) de crítica en forma de “disens”. Per això pot ser important reflexionar teològicament sobre aquesta delicada qüestió. La guia sobre aquest tema és el document de la Congregació per a la Doctrina de la Fe (CDF), la Instrucció *Donum veritatis* sobre la [vocació eclesial del teòleg](#), publicat en 1990 pel llavors cardenal **J. Ratzinger** que afronta aquesta qüestió a l'apartat: “El problema del disens” (ns. 32-41).

Recordem, per situar millor tota aquesta qüestió, que seguint l'esmentada Instrucció de la CDF, el tipus de Magisteri aplicable a l'Exhortació Apostòlica *Amoris laetitia* és el de Magisteri ordinari no definitiu, que té com a objectiu proposar “un ensenyament que condueix a una millor comprensió de la Revelació en matèria de fe i de costums, i ofereix directives morals derivades d'aquest ensenyament, que encara que no estiguin garantides pel carisma de la infal·libilitat, no estan desproveïdes de l'assistència divina, i requereixen l'adhesió dels fidels” (Instrucció de la CDF, n. 17).

Observi's, doncs, com aquesta precisa descripció es compleix a l'*Amoris laetitia* i per això “la voluntat d'assentiment lleial a aquest ensenyament del Magisteri en matèria de per si mateix no irreformable ha de constituir la norma”, tenint present que és que comporta “judicis prudencials”, encara que s'anota acuradament que tal qualificació no vol dir que “no gaudi de l'assistència divina en l'exercici integral de la seva missió” (n. 24) ([veure article](#) sobre la forma de Magisteri de l'*Amoris laetitia* a *L'Osservatore Romano* del 24 d'agost de 2016).

Noti's, a més, com l'*Amoris laetitia* reconeix una pluralitat a nivell pràctic, ja que

existeixen “diferents maneres i conseqüències” atès que “a l'Església és necessària una unitat de doctrina i de praxi, però això no impedeix que subsisteixin diferents maneres d'interpretar alguns aspectes de la doctrina o algunes conseqüències que es deriven d'ella. Això succeirà fins que l'Esperit ens porti a la veritat completa (cf. Jn 16,13)” (AL 3). I és en aquest context que apareixen algunes formulacions –que potser poden haver creat algun interrogant per no ser habituals- com el principi decisiu per l'*Amoris laetitia* de “la gradualitat en l'exercici prudencial dels actes lliures en subjectes que no estan en condicions sigui de comprendre, de valorar i de practicar les exigències objectives de la llei” (AL 295). Aquest text en tractar de l’“exercici prudencial” recorda la Instrucció de la CDF que en parlar de les intervencions del Magisteri ordinari no definitiu diuen que són “d'ordre prudencial” i que comporten “judicis prudencials” (n. 24).

És aquest principi decisiu, doncs, el que fa possible una pluralitat pràctica, que ja s'afirmava en la Relació final del Sínode 2015, n. 85. Ara bé, perquè aquest resultat sigui fruit d'una decisió prudent que no condueixi a una pluralitat pràctica de tipus relativista i purament subjectiu fruit de “missatges equivocats” (AL 300), s'urgeix de forma nova la necessitat d’“un discerniment pastoral” que passa per una doble actitud (AL 312): 1/ en primer lloc, els fidels que viuen “situacions complexes” s'han d'aproximar amb confiança als representants de l'Església - pastors o laics preparats- tenint present “que proposen l'ideal ple de l'Evangeli i la doctrina de l'Església” (AL 308); 2/ i, en segon lloc, aquests representants de l'Església són cridats, no a legitimar-lo tot, sinó a comprendre les situacions i a “entrar en el cor del drama de les persones per ajudar-los a viure millor i a reconèixer el seu propi lloc a l'Església” seguint “el camí de Jesús, que és el de la misericòrdia i de la integració” (AL 296).

Serà, doncs, aquest tipus de discerniment pastoral que busca “destriar quina és la voluntat del Senyor” (Rom 12,2) el que farà possible “evitar el greu risc de missatges equivocats, com la idea que algun sacerdot pot concedir ràpidament ‘excepcions’, o que existeixen persones que poden obtenir privilegis sacramentals a canvi de favors” (AL 300). Ara bé, convé observar que aquesta pluralitat aplicativa i pràctica no hauria de convertir-se -com sembla que així ha estat para alguns segurament amb la millor bona fe!- en una oportunitat per manifestar un cert “disens”, en forma de crítica pública l'objectiu de la qual comportaria rebutjar que “les conseqüències o efectes d'una norma no necessàriament han de ser sempre les mateixes” (AL 300). En canvi, l'*Amoris laetitia* per comprendre aquesta delicada situació aporta el principi decisiu abans esmentat, que no comporta una “gradualitat de la llei”, sinó una “gradualitat en l'exercici prudencial dels actes lliures” (AL 295), confirmada per la necessitat d'una “consciència rectament formada” (AL 302), que per no caure en el subjectivisme ha d'estar “acompanyada pel discerniment responsable i seriós del pastor” (AL 303).

En aquesta línia i amb referència al possible “disens” en forma de crítica pública respecte al Magisteri, l'esmentada Instrucció de la CDF recorda que “la justificació del 'disens' es recolza generalment en diversos arguments. El primer d'ordre hermenèutic que afirma que els documents del Magisteri no serien sinó el reflex d'una teologia opinable. Sorgeix així una espècie de “magisteri paral·lel” en oposició i rivalitat amb el magisteri autèntic. El teòleg –o l'intendent corresponent- disposa de regles hermenèutiques, entre les quals figura el principi segons el qual l'ensenyament del Magisteri –gràcies a l'assistència divina- val més que l'argumentació de la qual se serveix” (n. 34).

De fet, apareix amb tota claredat que “les intervencions del Magisteri serveixen per garantir la unitat de l'Església en la veritat del Senyor. Ajuden a romandre en la veritat, enfront del caràcter arbitrari de les opinions canviants i constitueixen l'expressió de l'obediència a la Paraula de Déu” (n. 35). En aquest sentit se subratlla que “la recta consciència del teòleg catòlic suposa conseqüentment la fe en la Paraula de Déu les riqueses de la qual ha de penetrar, però també l'amor a l'Església i el respecte al Magisteri assistit per Déu. Separar-se dels Pastors, que vetllen per mantenir viva la tradició apostòlica, és comprometre irreparablement el nexa mateix amb Crist” (n. 38).

En aquest marc de reflexió és important tenir present a més, una precisa distinció teològica entre l'aportació pròpia del magisteri i el propi de la teologia, ja anunciada per sant Agustí en afirmar: “el que comprenem ho devem a la raó, el que creiem a l'autoritat” (*De util. cred.*, 9: PL 42,83). En efecte, en aquesta línia es comprèn que l'aportació pròpia de la teologia és el *valor científic* de la seva reflexió i dels arguments científics que emprà. En canvi, l'aportació pròpia del Magisteri no es basa en arguments científics -encara que pugui usar-los secundàriament-, sinó en el valor del *testimoniatge de fe* que aporta, ja que la raó última de la fe no és l'argumentació sinó “l'autoritat -o testimoniatge- del mateix Déu que no pot enganyar-se ni enganyar-nos” (Vaticà I: DH 3008). Tingui's en compte, doncs, que per a la fe catòlica la confrontació entre el magisteri, en aquest cas papal, i una interpretació teològica que dissenteix no és un mer conflicte entre dues opinions, ja que el magisteri del Papa no és una opinió teològica més sinó que sorgeix d'un testimoniatge de fe, com a “interpretació autoritzada de la Paraula de Déu” (DV 10), per aquell que com a successor de Pere té el ministeri primacial de “confirmar als seus germans” (Lc 22,32; Vaticà I: DH 3074; Vaticà II: LG 25).

Finalment, sobre la particularitat específica del primat del ministeri petrí pel que fa al Magisteri convé recordar, tal com precisa la CDF en un Document sobre el primat de l'any 1998 signat pel llavors cardenal J. Ratzinger, “que només el Papa - o el Papa amb el Concili ecumènic- té, com a Successor de Pere, l'autoritat i la competència per dir l'última paraula sobre les modalitats d'exercici del seu propi ministeri a l'Església universal” (n. 13). I, per tant, no és competència d'“uns altres” -encara que els pugui moure la millor bona fe!-, l'“última paraula” pròpia del Ministeri primacial a l'Església confiat al Successor de Pere. Heus aquí, doncs, l'actitud bàsica que comporta aquest Magisteri del Papa Francesc testificat bellament en l'*Amoris laetitia* i que els catòlics hem d'acollir, posar en pràctica i testificar amb el millor i més viu esperit de comunió eclesial.